

**Fassmann, H-M. R.: Ost–West–Wanderung in Europa. (Kelet–nyugati irányú vándorlások Európában).** – Böhlau Verlag, Wien–Köln–Weimar, 2000., 244 p.

Az 1980-as és 90-es évek fordulóján végleg letűnt az Európa keleti és nyugati felét évtizedeken át kettéosztó vasfüggöny. Negyven évig fennálló szigorú korlátozások után közép- és kelet-európaiak milliói előtt nyílt meg ismét a lehetőség a Nyugatra való szabad utazásra, amellyel 1990 óta egyre többen élnek is az egykori szovjet befolyási övezethez tartozó országok lakói közül.

A Nyugatra irányuló kelet-európai turizmus fellendülése azonban együtt járt egy olyan fajta migráció felerősödésével is, amelynek résztvevői nem élményszerzési céllal, hanem a jobb megélhetés reményében igyekeztek valamelyik fejlett nyugat-európai országba kivándorolni.

Ám az ilyen célú kiutazások tömegessé válásának hatására az Európa politikai–gazdasági megosztottságának megszűnése fölött érzett nyugati eufória gyorsan alábbhagyott. A nem kívánt migrációs folyamatok további erősödésének negatív következményeit taglaló gazdasági előrejelzések, annak várható jövőbeni alakulásáról szóló nyugtalanító hírek pedig egy újabb népvándorlástól való általános félelem érzetét alakították ki a nyugat-európai polgárokban. A valóságnak megfelelő helyzet megismerése iránti igény tehát egyre nőtt, viszont a probléma részletes feltárása és bemutatása még éveket váratott magára.

Több mint 10 évvel a vasfüggöny eltűnése után viszont már kellő mennyiségű és megfelelő tartalmú információ áll rendelkezésre ahhoz, hogy a kelet–nyugat irányú migráció nagyságrendjét felbecsülhessük, és a hozzá kapcsolódó folyamatok lényegét megértsük.

E folyamatok sajátosságait igyekszik bemutatni ez a 11 fejezetből álló könyv, amelynek címlapja – stílusosan – a Berlini Fal leomlásának pillanatait megörökítő fénykép. A kötetben szereplő fejezetek egyrészt rövid történeti áttekintést nyújtanak a migráció fő forrásterületeit képező kelet- és közép-európai országokról, az ott 1989–90 óta lezajlott gazdasági–társadalmi és politikai változásokról, másrészt igyekeznek feltárni a migrációs folyamatok hátterét, végül megpróbálják prognosztizálni a Nyugatra irányuló nemzetközi migráció jövőbeni alakulását és esetleges hatásait.

A tanulmányok egy része az egykori vasfüggönnyel érintkező fejlett országok (pl. Ausztria, Németország) befogadási politikáját és gyakorlatát elemzi, másik csoportjuk az Európai Unióba való felvétel küszöbén álló országok (Csehország, Lengyelország, Magyarország) migrációs helyzetével foglalkozik. Egy-egy tanulmányban Romániának, ill. Bulgáriának a nemzetközi migrációban betöltött szerepéről olvashatunk, emellett külön fejezet szól a kelet-európai Svédországba, Franciaországba és Olaszországba irányuló kivándorlásáról, valamint Görögországnak e folyamatban játszott szerepéről.

A könyvet a 19 oldalas, a legújabb kutatási eredményeket feltüntető irodalomjegyzék mellett 60 önálló adatbázisként is használható táblázat, 15 jól szerkesztett ábra, továbbá az egyes fejezetek kulcsszavainak visszakeresését elősegítő részletes tárgymutató egészíti ki.

A fentiek alapján a könyv nem csak a társadalomföldrajzosoknak, demográfusoknak és történészeknek ajánlható bátran, hanem minden olyan olvasónak, akit érdekelnek a közelmúlt európai történései.

BOTTLIK ZSOLT